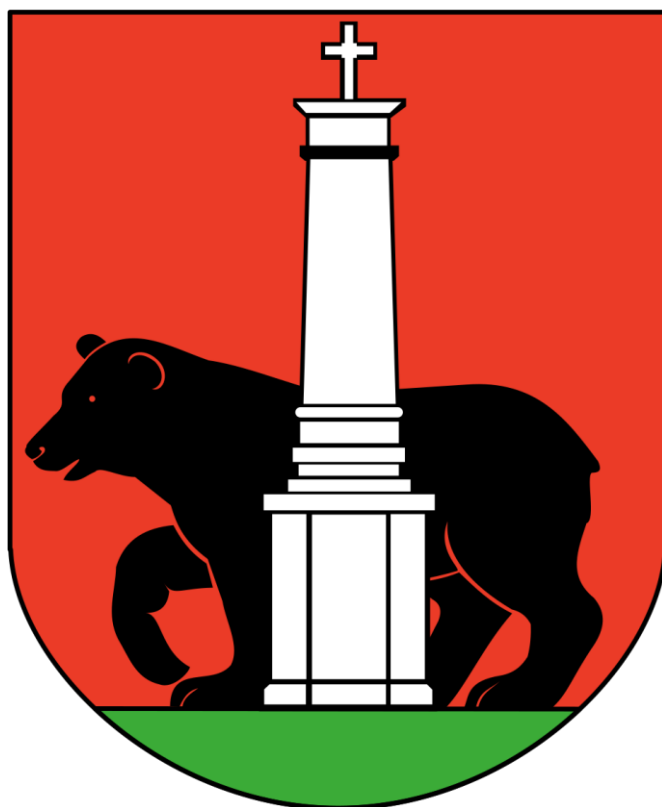

LOKALNY PLAN ROZWOJU USŁUG
SPOŁECZNYCH
I DEINSTYTUCJONALIZACJI
NA LATA 2026 – 2030
W GMINIE FAJSŁAWICE

Spis treści

1. WPROWADZENIE.....	3
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	4
3. ZASOBY I POTENCJAŁ.....	12
4. INWENTARYZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE FAJSŁAWICE W LATACH 2024-2025.....	16
5. DIAGNOZA OBSZARU ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W ŚWIELE DANYCH.....	18
5.1 DZIECI I RODZINY	18
5.2 OSOBY STARSZE.....	22
5.3 OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE.....	25
5.4 OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO	27
5.5 OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI.....	29
6. REKOMENDACJE	29
7. CELE I OBSZARY INTERWENCJI	30
7.1 Dzieci i rodziny	31
7.2 Osoby starsze	32
7.3 Osoby z niepełnosprawnościami.....	33
7.4 Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego.....	34
7.5 Osoby w kryzysie bezdomności.....	34
8. PODSUMOWANIE I MONITORING.....	35
9. SPIS ELEMENTÓW GRAFICZNYCH.....	36

1. WPROWADZENIE

W ostatnich latach aktualnym wyzwaniem staje się proces skutecznej deinstytucjonalizacji usług społecznych w kierunku rozwoju usług społecznych świadczonych w społeczności lokalnej, czyli w najbliższym miejscu zamieszkania obywateli, z poszanowaniem praw i potrzeb osób wymagających pomocy. Proces ten stanowi ważny kierunek rozwoju i zmian lokalnych polityk społecznych, szczególnie w kontekście pojawiających się wyzwań i potrzeb społecznych (tj. starzenie się społeczeństwa i inne zmiany demograficzne, wzrost liczby osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osób z niepełnosprawnościami, zmiany na rynku pracy, nowe formy wykluczenia społecznego, przeobrażenia w obrębie rodziny, a także ryzyka socjalne związane m.in. z pandemią i zagrożeniami ekologicznymi). Usługi w zakresie wsparcia społecznego, profilaktyki i zdrowia powinny być dostępne dla każdej osoby, która może ich potrzebować. Warunek ten w szczególności dotyczy osób z grup zagrożonych wykluczeniem, takich jak: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysach: psychicznym, bezdomności, uzależnienia i przemocy, a także rodziny, w tym dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej.

Należy zauważyć również, że tylko nieograniczony dostęp do szerokiego spektrum interdyscyplinarnych usług środowiskowych może wpłynąć na zmniejszenie popytu na usługi stacjonarnej opieki długoterminowej. Proces deinstytucjonalizacji wiąże się więc z transformacją tradycyjnych form opieki. Kluczowe w jego realizacji jest współdziałanie z samorządami, organizacjami społecznymi oraz inwestowanie w rozwój kompetencji pracowników, którzy będą świadczyć usługi w lokalnych społecznościach. Wdrażanie deinstytucjonalizacji powinno być procesem przemyślanym, opartym na potrzebach i wyborach samych obywateli, z uwzględnieniem różnorodnych grup i ich specyficznych potrzeb.

Znaczenie rozwoju usług społecznych oraz procesu deinstytucjonalizacji podkreśla Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). Wskazuje ona przy tym, że usługi społeczne są generalnie dedykowane wszystkim, jednak szczególnie nacisk trzeba położyć na kierowanie ich do osób, które mogą być narażone na jakiegokolwiek przejawy wykluczenia społecznego czy dyskryminacji. Dotyczy to przede wszystkim:

- a) dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami,
- b) osób z niepełnosprawnościami i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- c) osób w kryzysie psychicznym,
- d) osób starszych,

- e) osób w kryzysie bezdomności,
- f) wszystkich innych grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Wśród najważniejszych założeń Strategii Rozwoju Usług Społecznych można wskazać:

- zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
- zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia niepełnosprawności,
- stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026-2030 w Gminie Fajslawice jest dokumentem, mającym na celu przekształcenie systemu opieki instytucjonalnej na środowiskową, poprzez rozwój usług społecznych dostosowanych do potrzeb mieszkańców gminy w taki sposób, aby umożliwić im życie w środowisku lokalnym a nie w instytucjach. Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji zakłada rozwój usług opiekuńczych i wsparcia społeczności, co zwiększy niezależność i integrację tych osób w życie społeczne. Plan ten będąc dostosowany do potrzeb lokalnej społeczności ma na celu zbudowanie w Gminie Fajslawice skutecznego i trwałego systemu świadczącego usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, dla osób w kryzysie bezdomności, osób w kryzysie zdrowia psychicznego, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin i dzieci.

Biorąc pod uwagę powyższe, deinstytucjonalizacja usług społecznych jest procesem oczekiwanym. Z wielu analiz i badań naukowych wynika, że usługi społeczne organizowane w społeczności lokalnej i w środowisku zamieszkania przynoszą pozytywne rezultaty, jak również zadowolenie samych odbiorców.

2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Fajslawice Zajmuje 70,7 km² powierzchni i licząca 4292 mieszkańców gmina leży na obszarze Wyniosłości Giełczewskiej. Jest podzielona na 12 sołectw. Obszar gminy przecina rzeka Marianka.

Wieś Fajslawice wzmiankowana była w źródłach po raz pierwszy w 1409 roku jako własność szlachecka. W latach 1413-1429 jej dziedzicem był Sięgniew z Rudna, kustosz kolegiaty w Wiślicy. W okresie staropolskim Fajslawice wchodziły w skład ziemi lubelskiej województwa sandomierskiego, a od 1474 roku - województwa i powiatu lubelskiego. Do powiatu krasnostawskiego należy od czasów zaborów. Gmina Fajslawice utworzona została przez władze Księstwa Warszawskiego w 1809 roku. Historia pozostawiła tu swój ślad w postaci wielu cennych obiektów architektonicznych.

Gmina Fajslawice ma charakter typowo rolniczy. Bardzo dobre gleby umożliwiają uzyskiwanie wysokich plonów. W uprawach przeważają: zboża, rośliny okopowe, warzywa oraz zioła. Znaczną część powierzchni gminy zajmują sady.

Gmina Fajslawice dysponuje wolnymi terenami pod lokalizację zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego, handlu i usług. Swoją szansę rozwoju upatruje również w agroturystyce. Położenie gminy przy trasie krajowej S-17 oraz potencjał rolny stwarzają dogodne warunki dla inwestorów.

Miejscowości w gminie:

Bielecha, Boniewo, Dziecinin, Fajslawice, Ignasin, Kosnowiec, Ksawerówka, Marysin, Siedliska Pierwsze, Siedliska Drugie, Suchodoły, Wola Idzikowska.

Na przestrzeni lat 2021- 2025 stan demograficzny gminy obrazują poniższe zestawienia.

Tabela Nr 1. Liczba ludności w Gminie Fajslawice w latach 2021-2025.

Rok	Ogółem
2021	4539
2022	4498
2023	4403
2024	4343
2025	4292

Źródło: dane UG Fajslawice – USC

Tabela Nr 2. Liczba ludności Gminy Fajslawice według wieku w latach 2021-2025.

Rok	Ludność do 18 roku życia	Ludność pow. 18 do 60 roku życia	Ludność pow. 60 roku życia
2021	754	2638	1147
2022	798	2560	1140
2023	814	2456	1133

2024	847	2357	1139
2025	872	2259	1161

Źródło: dane UG Fajslawice – USC

Tabela Nr 3. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Fajslawice w latach 2021-2025.

Rok	Urodzenia	Zgony
2021	41	83
2022	30	62
2023	21	76
2024	26	48
2025	26	45

Źródło: dane UG Fajslawice – USC

Tabela Nr 4. Liczba zameldowań i wymeldowań w Gminie Fajslawice w latach 2021-2025.

Rok	Zameldowania	Wymeldowania
2021	114	62
2022	96	45
2023	45	45
2024	68	50
2025	65	50

Źródło: dane UG Fajslawice – USC

Teren Gminy Fajslawice na koniec 2025 r. zamieszkiwało 4292 osób. Na przestrzeni ostatnich 5 lat spadła liczba mieszkańców stałych, tj. o 247 osób. W powyższym okresie na terenie gminy urodziło się łącznie – 144 dzieci, zmarło – 314 osób. Na podstawie analizy ww. danych można zauważyć spadającą liczbę ludności w gminie, co jest efektem ujemnego przyrostu naturalnego oraz migracji zewnętrznych. Niepokojącym też jest fakt niskiego poziomu ludności w wieku do 18 roku życia – ponad dwukrotnie niższy od osób w wieku po 60 roku życia. Następuje również spadek osób aktywnych zawodowo, co jest spowodowane emigracją zarobkową.

Ze statystyk i analiz Powiatowego Urzędu Pracy w Krasnymstawie wynika, iż na koniec grudnia 2025r. liczba osób bezrobotnych z powiatu krasnostawskiego zarejestrowanych w urzędzie wynosiła 2,8 tys. Stopa bezrobocia utrzymała się na poziomie 14,0%. Liczba osób bezrobotnych z Gminy Fajslawice wynosiła odpowiednio 13\ osób ogółem (58 kobiet i 18 mężczyzn).

Należy zauważyć, iż tendencja związana z ujemnym przyrostem naturalnym (więcej zgonów aniżeli urodzeń), w połączeniu z migracją zewnętrzną tworzy sytuację tzw. podwójnej depopulacji. W perspektywie najbliższych lat gmina będzie mierzyć się z zaawansowanym procesem starzenia się lokalnej społeczności, co spowoduje konieczność dostosowania wachlarza usług społecznych do potrzeb seniorów w szerszym zakresie niż dotychczas.

W obszarze pomocy społecznej kluczową instytucją w gminie jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach. Podstawowym trzonem jego działalności jest realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej w oparciu o instrumenty określone w ustawie o pomocy społecznej, a więc podejmowanie takich działań, których celem jest udzielanie osobom różnych form wsparcia, pozwalających na przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać przy wykorzystaniu własnych umiejętności, możliwości, zasobów i uprawnień. Zgodnie z postanowieniami statutu Ośrodek realizuje zadania pomocy społecznej poprzez: tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz świadczenie pracy socjalnej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej w formie wsparcia finansowego, usług opiekuńczych, pomocy rzeczowej oraz w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego. Kieruje również do domów pomocy społecznej osoby wymagające całodobowej opieki oraz zapewnia chronienie osobom tego pozbawionym. Ośrodek realizuje także programy rządowe.

Tabela Nr 5. Liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Fajslawice w latach 2023-2025.

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie	Liczba osób w rodzinach
2023	154	100	303
2024	131	91	263
2025	131	93	256

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Fajslawice

W ostatnich latach w Gminie Fajslawice liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2025 r. świadczenie z pomocy społecznej przyznano 131 osobom (93 rodziny). W porównaniu do roku 2023 liczba osób, które otrzymały świadczenie spadła i liczba rodzin spadła o 7.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w szczególności z powodu:

- 1) ubóstwa;
- 2) sieroctwa;
- 3) bezdomności;
- 4) bezrobocia;
- 5) niepełnosprawności;
- 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby;
- 7) przemocy domowej;
- 8) potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi;
- 9) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności;
- 10) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych;
- 11) trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach;
- 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- 13) alkoholizmu lub narkomanii;
- 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej;
- 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom w przypadku występowania przynajmniej jednej z powyższych okoliczności, a których dochód na osobę w rodzinie lub osoby samotnie gospodarującej nie przekracza kryterium dochodowego, określonego w art. 8 ustawy o pomocy społecznej.

Tabela Nr 6. Powody przyznawania pomocy społecznej w latach 2023-2025.

Powody trudnej sytuacji życiowej	2023		2024		2025	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	53	138	45	118	43	107
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0	0	0
Bezrobocie	38	108	28	72	29	70
Niepełnosprawność	29	78	28	76	30	73
Długotrwała lub ciężka choroba	64	202	67	195	70	204
Przemoc domowa	1	4	1	4	1	4
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	5	19	4	19	5	21
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	30	128	23	99	23	96
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	5	10	3	9	1	2
Alkoholizm lub narkomania	18	28	17	32	17	28
Zdarzenie losowe	1	2	1	1	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Fajslawice

Wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej przesłanki stanowią podstawę do określenia struktury osób i rodzin korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej w Fajslawicach. Pozwalają one jednocześnie zidentyfikować grupy mieszkańców wymagające różnorodnych form pomocy oraz odpowiednio zaplanować działania wspierające w ramach lokalnej polityki społecznej. Należy jednak zauważyć, że w jednej rodzinie może występować jednocześnie kilka powodów przyznania pomocy przez Ośrodek, z tego względu nie sumuje się liczby rodzin i liczby osób objętych pomocą.

Rodziny objęte wsparciem Ośrodka często borykają się jednocześnie z wieloma problemami. W roku 2025 głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej była długotrwała choroba. Z tej przyczyny wsparciem objęto 70 rodzin, w których funkcjonowały 204 osoby. Kolejnymi powodami było ubóstwo (43 rodzin, 107 osób w rodzinach), niepełnosprawność (30 rodzin, 73 osoby w rodzinach), oraz bezrobocie (29 rodzin, 70 osób w rodzinach). Dane wskazują, że na przełomie ostatnich lat przyczyny trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Fajslawice utrzymują się na podobnym poziomie.

W ramach systemu pomocy społecznej świadczona jest także praca socjalna skierowana na przywrócenie zdolności do samodzielnego życia osób i rodzin. Jest to szereg działań mających na celu ułatwienie funkcjonowania poprzez wzmacnianie i zwiększanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Fajslawicach wynika, że praca socjalna stanowi istotną formę wsparcia, która jest ważnym zadaniem własnym o charakterze obowiązkowym.

Tabela Nr 7. Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej - ogółem w latach 2023 – 2025.

Rok	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	Liczba osób w rodzinach
2023	218	556
2024	185	408
2025	216	455

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Fajslawice

3. ZASOBY I POTENCJAŁ

Zadania z zakresu udzielania pomocy społecznej, prowadzenia działań profilaktycznych i zdrowotnych, rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii na rzecz mieszkańców gminy, realizują następujące podmioty:

- Urząd Gminy Fajslawice

- Rada Gminy Fajslawice,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Fajslawicach,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Fajslawicach,
- Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób Uzależnionych i Ofiar Przemocy w Fajslawicach,
- Posterunek Policji w Fajslawicach (dzielnicowy),
- Ośrodek Medyczny DMP

Na terenie Gminy Fajslawice funkcjonują następujące placówki oświatowe i ośrodki kultury:

- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach, Szkoła Podstawowa im. bł. Jana Pawła II w Siedliskach
- Gminny Ośrodek Kultury w Fajslawicach,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Fajslawicach.

Służba zdrowia

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz diagnostyki laboratoryjnej na terenie Gminy Fajslawice usługi świadczone są przez Ośrodek Medyczny DMP Lublin. Ponadto na terenie gminy funkcjonuje apteka „Rodzinna zapewniająca dostęp do leków. Wychodząc naprzeciw mieszkańcom, Gmina Fajslawice stawia na szeroko pojętą profilaktykę, zapewniając aktywne wsparcie poprzez organizację bezpłatnych badań. Dzięki regularnym akcjom, takim jak badania mammograficzne dla kobiet w wieku 45-74 lat, badania słuchu czy też komputerowe badania wzroku gmina dba o mieszkańców w sposób dostępny i kompleksowy. Powyższe działania stanowią ważny element poprawy dostępności usług zdrowotnych w gminie wiejskiej.

Policja i Ochotnicze Straże Pożarne

Bezpieczeństwo i porządek publiczny na terenie gminy zapewniają służby Policji oraz Straży Pożarnych szczebla gminnego i powiatowego. Teren Gminy Fajslawice obsługuje Posterunek Policji w Fajslawicach, który swoim zasięgiem obejmuje teren gmin Fajslawice. W ramach działań profilaktyczno-edukacyjnych policjanci przeprowadzają szereg spotkań, podczas których omawiane są zagadnienia z zakresu zasad bezpieczeństwa i poruszania się po drogach oraz zagadnienia dotyczące właściwego zabezpieczenia mienia.

Na terenie gminy funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna, która liczy 6 jednostek. Ponadto w strukturach OSP Fajslawice i OSP Wola Idzikowska działa Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza.

Druhowie Strażacy angażując się w życie lokalnej społeczności stanowią wielkie wsparcie dla samorządu gminnego oraz Wójta.

Kultura

Gmina Fajslawice podejmuje szereg działań na rzecz rozwoju, popularyzacji szeroko rozumianej kultury. Zadania z zakresu kultury realizują dwie jednostki organizacyjne, czyli Gminny Ośrodek Kultury w Fajslawicach oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Fajslawicach we współpracy z Kołami Gospodyń Wiejskich, OSP, Szkołą Podstawową w Fajslawicach, Parafialno-Gminny Klub Sportowy Frassati Fajslawice oraz lokalnymi twórcami.

Dostęp do kultury zapewnia mieszkańcom Gminna Biblioteka Publiczna w Fajslawicach. Ze zbiorów bibliotecznych GBP korzystają zarówno mieszkańcy gminy, jak i goście przebywający tu czasowo. Dzięki współpracy ze szkołami organizowane są wycieczki do bibliotek, lekcje biblioteczne, konkursy literackie i plastyczne. Biblioteka zapewnia mieszkańcom gminy dostęp do zbiorów bibliotecznych, informacji i edukacji czytelniczej. Podejmuje również działania skierowane do całej społeczności lokalnej mające na celu promocję czytelnictwa, zaspokajania zróżnicowanych potrzeb czytelniczych ogółu społeczeństwa, upowszechnianie wiedzy i kultury.

Działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Fajslawicach ma na celu rozwój kulturalny mieszkańców Gminy Fajslawice poprzez szeroką ofertę edukacyjną i artystyczną. Dom Kultury prowadzi otwarte zajęcia (np. zajęcia ruchowo - taneczne „Salssation”, zajęcia sportowe „Taekwondo”, zajęcia taneczne dla dzieci, zajęcia z j. angielskiego), warsztaty (np. kulinarne, filmoterapeutyczne, artystyczne, taneczne, sportowe), spotkania integracyjne, koncerty, pokazy filmowe, projekty, konkursy przeznaczone dla dzieci, młodzieży i dorosłych zamieszkałych na terenie Gminy Fajslawice. Zajęcia obejmują aktywność w zakresie muzyki, działań plastyczno-rękodzielniczych, sportowo-rekreacyjnych i skupiają zarówno uczestników czynnych, tj. zgrupowanych w kołach i klubach działających w placówce, jak i biernych, tj. odbiorców produktów działalności artystycznej oferowanych jako spotkania, wystawy, kiermasze. Działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Fajslawicach sprzyja integracji społecznej oraz promowaniu lokalnych tradycji. Gminny Ośrodek Kultury w Fajslawicach pełni również rolę koordynatora działań 4 Kół Gospodyń Wiejskich, które łącznie zrzeszają około 100 osób. Członkinie KGW aktywnie uczestniczą w licznych uroczystościach, warsztatach rękodzielniczych, kulinarnych oraz szkoleniach organizowanych lub współorganizowanych przez Ośrodek Kultury. Wspólne działania skupiają się na podtrzymywaniu roli społecznej KGW w środowisku wiejskim, podkreślając ich istotny wpływ na kultywowanie dziedzictwa ludowego, propagowanie tradycyjnych obrzędów i zwyczajów oraz promowanie lokalnej

kuchni. Koła Gospodyń Wiejskich stanowią nie tylko wizytówkę gminy, ale również kluczowy element w organizacji wydarzeń cyklicznych, takich jak dożynki, pikniki, wydarzenia okolicznościowe i spotkania integracyjne. Część Kół Gospodyń Wiejskich z Gminy Fajslawice to samodzielne podmioty posiadające osobowość prawną, wpisane do rejestru prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Dzięki temu mają one możliwość ubiegania się o różnorodne dotacje i dofinansowania na rozwój swojej działalności. Wiele KGW skorzystało z takich środków, co pozwoliło na zakup nowego sprzętu gastronomicznego, organizację dodatkowych wydarzeń oraz rozwój zaplecza edukacyjnego dla członków. Działalność Kół Gospodyń Wiejskich w Gminie Fajslawice jest nieocenionym elementem lokalnej kultury i tradycji. Ich zaangażowanie oraz współpraca z instytucjami samorządowymi i kulturalnymi pozwala na nieustanny rozwój oraz integrację mieszkańców wokół wspólnych wartości i dziedzictwa kulturowego regionu.

Mieszkalnictwo

W skład zasobu mieszkaniowego Gminy Fajslawice wchodzi obecnie:

-17 mieszkań komunalnych , z czego 7 jest mieszkaniami socjalnymi zamieszkiwanymi.

Oświata

Na terenie Gminy Fajslawice funkcjonują 2 szkoły Szkoła Podstawowa im. Powstańców Styczniowych w Fajslawicach oraz Szkoła Podstawowa im. bł. Jana Pawła II w Siedliskach Drugich obie te placówki w swojej strukturze posiadają: Punkt Przedszkolny dla dzieci w wieku 3 – 4 lat i oddziały przedszkolne, do których uczęszczają dzieci 5 i 6 latnie. Szkoły wyposażają swych uczniów w wiedzę nie tylko w ramach zajęć edukacyjnych, lecz również podczas zajęć organizowanych w ramach kół pozalekcyjnych, umożliwiających rozwój zainteresowań dzieci i młodzieży. Placówka zapewnia pomoc pedagogiczną i psychologiczną, organizuje opiekę nad dziećmi niepełnosprawnymi uczęszczającymi do szkoły czy też kieruje na zajęcia korekcyjno-kompensacyjne. Ponadto Gmina Fajslawice pozyskała 100% dofinansowania na rozwój opieki nad dziećmi w wieku do lat 3. Przyznane środki umożliwiły utworzenie gminnego żłobka, który rozpoczął działalność w 2024 roku. Dofinansowanie pochodzi z Programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 „Aktywny Maluch”, współfinansowanego ze środków Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz środków krajowych. Co ważne, wsparcie w całości pokrywa koszty realizacji zadania. W ramach projektu powstały nowe miejsca opieki dla najmłodszych mieszkańców gminy, a przestrzeń żłobka została przygotowana tak, aby była bezpieczna, funkcjonalna i przyjazna dla dzieci do lat 3. Realizacja inwestycji to ważny krok w kierunku wsparcia rodzin z terenu Gminy Fajslawice. Nowy żłobek zwiększył dostępność

opieki nad najmłodszymi dziećmi oraz pomógł rodzicom w godzeniu życia zawodowego z życiem rodzinnym.

Infrastruktura społeczna

Na terenie Gminy Fajslawice zlokalizowane są 2 boiska sportowe. W miejscowości Suchodoły znajduje się boisko sportowe, w skład, którego wchodzi: boisko piłkarskie, trybuna dla kibiców, parking oraz szatnia dla piłkarzy. W centrum Fajslawic również znajduje się boisko sportowe z miejscami siedzącymi dla kibiców oraz szatnia i miejsca parkingowe. W sąsiedztwie jest orlik ogólnie dostępny dla dzieci. W oparciu o istniejące obiekty prowadzone są przede wszystkim zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci i młodzieży szkolnej a także dla dorosłych. Wykorzystywany jest on również przez klub sportowy „Frassati”, działający na terenie gminy, który zrzesza miłośników piłki nożnej. Przy Szkole Podstawowej w Fajslawicach oraz Siedliskach Drugich funkcjonują boiska szkolne. Ponadto w miejscowości Fajslawice znajdują się dwa place zabaw oraz zewnętrzna siłownia wykorzystywane jako miejsca wypoczynku i rekreacji.

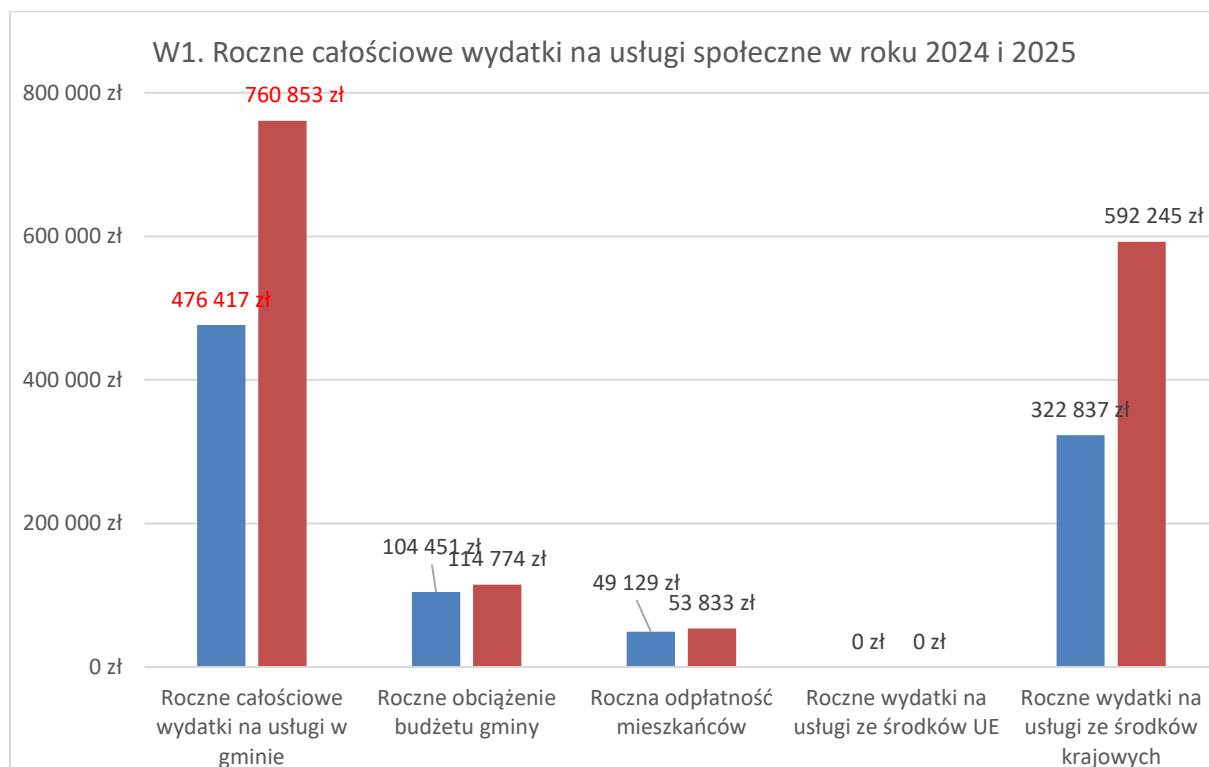
Należy nadmienić, iż Gmina Fajslawice jest członkiem pozarządowej organizacji Lokalna Grupa Działania „Krasnystaw Plus”. Do głównych celów tej organizacji należy m. in.:

- podejmowanie inicjatyw i działań mających na celu pobudzenie aktywności społeczności lokalnych oraz ich czynny udział w opracowywaniu i realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju
- promocja obszarów wiejskich położonych na obszarze funkcjonowania LGD, w szczególności walorów kulturowych, przyrodniczych, turystycznych, społecznych i gospodarczych,
- wspieranie rozwoju nauki, edukacji i oświaty; ochrona środowiska i dziedzictwa kulturowego; rozwój świadomości obywatelskiej i kulturowej.

4. INWENTARYZACJA USŁUG SPOŁECZNYCH W GMINIE FAJSŁAWICE W LATACH 2024-2025

Usługi społeczne to działania podejmowane przez gminę lub inne podmioty w celu zaspokajania potrzeb mieszkańców, świadczone w formie niematerialnej i skierowane na osoby, rodziny, grupy społeczne lub ogół mieszkańców. Ich celem jest wsparcie, poprawa jakości życia i rozwiązywanie problemów społecznych. Usługi społeczne realizowane w Gminie Fajslawice w odniesieniu do mieszkańców gminy opierają się na potrzebach osób wymagających konkretnych form wsparcia.

Po przeprowadzonej analizie wydatków Gminy Fajstławice na usługi społeczne wynika, że są one z roku na rok większe, o czym świadczą poniższe wykresy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Fajstławice

Roczne wydatki na usługi społeczne w roku 2024 obciążyły budżet Gminy Fajstławice na kwotę 476 417,00 zł. natomiast w roku 2025 koszt ww. usług sięgnął kwoty 760 853,00 zł. Obecnie finansowanie odbywa się głównie ze środków krajowych oraz z budżetu gminy.

Wzrost wydatków na usługi społeczne wynika z kilku czynników, w tym starzejącego się społeczeństwa, rosnących potrzeb w zakresie opieki zdrowotnej i społecznej, a także rosnącej świadomości praw i oczekiwań dotyczących jakości życia i wsparcia społecznego przez osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, rodziny, młodzież i dzieci oraz inne grupy wymagających wsparcia. Dodatkowo polityka państwa, w tym wprowadzenie programów socjalnych, może również przyczyniać się do wzrostu tych wydatków. Rosną koszty leczenia, rehabilitacji, opieki nad osobami starszymi i innymi osobami potrzebującymi wsparcia, co również wpływa na wzrost wydatków publicznych. Na terenie Gminy Fajstławice realizowany jest program Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej finansowane ze środków Funduszu Solidarnościowego tj. „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością”. Ponadto niektórzy mieszkańcy zostają umieszczeni w Domach Pomocy Społecznej i wówczas ich pobyt finansowany jest przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajstławicach.

W analizowanym okresie wydatki na usługi społeczne wzrastają. Wiąże się to z faktem dynamicznych zmian demograficznych, w szczególności ze wzrostem liczby osób starszych i niepełnosprawnych pozostających bez wystarczającego wsparcia ze strony bliskich.

W sytuacji braku możliwości zapewnienia wystarczającego wymiaru pomocy i zakresu usług w miejscu zamieszkania, Gmina Fajslawice kieruje osoby tego wymagające do DPS. W roku 2024 oraz w 2025 wsparciem całodobowym w domach pomocy społecznej objęto 2 osoby. Roczne obciążenie gminy za pobyt tych osób w DPS w 2024 r. wyniosło 104 451,04 zł. W roku 2025 koszty te wzrosły do kwoty 114 776,06 zł.

5. DIAGNOZA OBSZARU ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH W ŚWIETLE DANYCH

6.

5.1 DZIECI I RODZINY

W systemie pomocy społecznej rodzinę rozumie się jako osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i wspólnie prowadzące gospodarstwo domowe.

Współcześnie rodziny borykają się z wieloma trudnościami w odnalezieniu się w zmieniającej rzeczywistości. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża wiele czynników, wśród których najniebezpieczniejsze są: uzależnienia, przemoc, niezaradność życiowa, trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także bezrobocie i ubóstwo powodujące dezorganizację rodziny życia rodzinnego.

W wielu sytuacjach kryzysowych, brakuje wsparcia ze strony najbliższego otoczenia, co prowadzi do konieczności interwencji ze strony systemu pomocy społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach jest główną jednostką wykonującą zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Fajslawice. Z poniższych danych wynika, że ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2023-2025 utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela Nr 8. Liczba rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2023– 2025

Rok	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	Liczba osób w rodzinach
2023	100	303
2024	91	263
2025	93	256

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Fajslawice

Tabela Nr 9. Liczba dzieci w rodzinach korzystających z pomocy społecznej w roku 2025

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi ogółem, z tego o liczbie dzieci	56	233
jedno	18	66
dwoje	26	102
troje	9	46
czworo	2	12
pięcioro	1	7
sześcioro	0	0
siedmioro	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Fajslawice

Na terenie Gminy Fajslawice realizowane są następujące usługi na rzecz rodzin z dziećmi:

- 1) Asystent rodziny;
- 2) Wieloletni rządowy program Posilek w szkole i w domu na lata 2024 – 2028;
- 3) Karta Dużej Rodziny;
- 4) Program Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa 2021-2027 współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD).
- 5) Praca socjalna;
- 6) Grupa diagnostyczno-pomocowa;
- 7) Kolonie;
- 8) Specjalistyczne poradnictwo;
- 9) Oferta Domu Kultury

Asystent rodziny

Z roku na rok wzrastają problemy niezaradności rodzin w opiece i wychowaniu dzieci co łączy się z dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, samotne rodzicielstwo, przemoc domowa, zaburzenia równowagi systemu rodzinnego w sytuacjach kryzysowych, problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich i zawodowych.

Rodzinie, która przeżywa trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych na wniosek pracownika socjalnego, przydziela się asystenta rodziny. W latach 2023-2025 z pomocy asystenta rodziny skorzystało 6 rodzin z terenu gminy. Tutejszy

Ośrodek zatrudnia asystenta rodziny i w sytuacji, gdy rodzina wyrazi chęć skorzystania z ww. formy wsparcia obejmie ją tą formą pomocy.

Wieloletni rządowy Program „Posilek w szkole i w domu” na lata 2024-2028

Istotną pomocą dla rodzin zamieszkujących na terenie gminy jest pomoc przyznawana w ramach wieloletniego rządowego Programu „*Posilek w szkole i w domu*”, którego celem jest wsparcie gminy w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienie posiłku osobom tego pozbawionym. Ośrodek realizuje działania zapewniające pomoc w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży w formie posiłku w szkołach, jak również pomocy pieniężnej w formie zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności.

Z pomocy w ramach realizacji Programu „*Posilek w szkole i w domu*” w roku 2025 skorzystało łącznie 120 osób, w roku 2024 - 114 osób (w formie posiłku oraz zasiłków celowych na zakup żywności) znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej: samotnych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych czy w rodzinach wielodzietnych.

Karta Dużej Rodziny

Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach realizuje ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny. Jest to ogólnopolski system zniżek, stworzony z myślą o rodzinach wielodzietnych, które oferowane są zarówno przez instytucje publiczne, jak i firmy prywatne. Posiadacze KDR mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. Karta Dużej Rodziny wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług. Karta jest przyznawana niezależnie od dochodu w rodzinie i co równie ważne, wydawana jest bezpłatnie. W 2024 roku zarejestrowano 16 wniosków o wydanie Karty Dużej Rodziny łącznie dla 27 osób a w roku 2025 - 10 wniosków o wydanie KDR dla 21 osób.

Program Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa 2021-2027

Wzorem lat ubiegłych Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach współpracuje z Polskim Czerwonym Krzyżem i realizuje Program Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD). Pomoc mogą otrzymywać osoby/rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej. Ogólnie w 2025 r. rozdysponowano około 25 ton artykułów spożywczych, wydając 1440 paczek. Z tej formy pomocy skorzystało 250 rodzin, łącznie 480 osób. W 2024 roku pomocą

objęto 190 rodzin, łącznie 382 osób. Pomoc oferowana przez PCK w ramach programu FEAD to nie tylko paczki żywnościowe, ale także szereg warsztatów, dzięki którym osoby objęte Programem miały usamodzielnąć się i nabyć umiejętności w zakresie prowadzenia gospodarstwa domowego (tj. warsztaty kulinarne dla różnych grup pokoleniowych z udziałem ekspertów kulinarnych, warsztaty dietetyczne i dotyczące zdrowego żywienia, programy edukacyjne mających na celu zapoznanie z zasadami zdrowego odżywiania i przeciwdziałania marnowaniu żywności, warsztaty edukacji ekonomicznej, nauka tworzenia, realizacji i kontroli realizacji budżetu domowego, ekonomicznego prowadzenia gospodarstwa domowego z uwzględnieniem wszystkich finansowych i rzeczowych dochodów rodziny, w tym darów żywnościowych).

Praca socjalna

W ramach systemu pomocy społecznej świadczona jest praca socjalna skierowana na przywrócenie zdolności do samodzielnego życia osób i rodzin. Jest to szereg działań mających na celu ułatwienie funkcjonowania poprzez wzmacnianie i zwiększanie umiejętności samodzielnego rozwiązywania problemów.

W rodzinach zagrożonych kryzysem oraz przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych na bieżąco prowadzony jest monitoring sytuacji przez pracowników socjalnych oraz prowadzona jest także działalność informacyjno - edukacyjna. W roku 2025 liczba rodzin objętych pracą socjalną ogółem wynosiła 123, a w 2024 roku 94 rodzin.

Grupa diagnostyczno-pomocowa Zespołu Interdyscyplinarnego do Spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Fajslawicach

Przemoc jest jednym z przejawów dysfunkcyjności systemu rodzinnego. Doświadczanie przemocy w dzieciństwie negatywnie wpływa na kształtowanie się osobowości człowieka. W okresie dorosłości krzywdzonego dziecka pojawiają się depresje, zaburzenia osobowości, myśli i próby samobójcze, skłonność do sięgania po alkohol oraz narkotyki. Rodziny dotknięte przemocą otrzymują pomoc i wsparcie grup diagnostyczno- pomocowych Zespołu Interdyscyplinarnego.

W 2025 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło pięć formularzy „Niebieskie Karty” – A sporządzonych przez Funkcjonariuszy Policji. Pracowano również z pięcioma rodzinami, u których karty zostały założone w roku poprzednim. Powoływano grupy diagnostyczno-pomocowe, w ramach których przedstawiciele poszczególnych instytucji

opracowywali i realizowali plan pomocy rodzinie, jak również diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny.

Kolonie

W ramach zadania publicznego finansowanego przez Kuratorium Oświaty dla uczniów szkół podstawowych, dzieci z Gminy Fajslawice korzystają nieodpłatnie z wypoczynku na letnich turnusach kolonijnych. W latach 2024-2025 skorzystało z tej formy pomocy po troje dzieci.

Poradnictwo specjalistyczne

W sytuacjach, kiedy rodzina nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać swoich problemów zachodzi potrzeba udzielenia jej pomocy między innymi poprzez stworzenie sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego.

Mieszkańcy Gminy Fajslawice, którzy mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód mogą skorzystać z nieodpłatnej pomocy radcy prawnego i psychologa. A osoby mające problem z nadużywaniem alkoholu mogą być skierowane na leczenie w ramach pracy Gminnej Komisji do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych.

Ponadto uczniowie na terenie gminy korzystają z pomocy pedagogiczno – psychologicznej w Szkołach Podstawowych na terenie gminy Fajslawice, gdzie realizowane są zajęcia korekcyjno-kompensacyjne, dydaktyczno-wyrównawcze, pomoc logopedyczna. W roku szkolnym 2024/2025 z tej formy pomocy skorzystało łącznie 117 uczniów.

Oferta Domu Kultury

Na terenie Gminy Fajslawice funkcjonuje Dom Kultury. W ofercie tej instytucji jest wiele różnego rodzaju działań, które pozwalają na aktywne spędzanie czasu. Są to m. in. zajęcia sportowe oraz artystyczno – kulturalne dla mieszkańców Gminy Fajslawice – zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dorosłych.

5.2 OSOBY STARSZE

Przemiany demograficzne związane z wydłużaniem się przeciętnego trwania ludzkiego życia oraz spadkiem liczby urodzeń i w efekcie starzenie się populacji są jednym z najważniejszych wyzwań, przed jakimi stoi społeczeństwo polskie. Starzenie wiąże się z różnymi zadaniami dla polityki społecznej, m. in. związanymi z trudną sytuacją finansową wielu emerytów wynikającą z niskich świadczeń czy też opieką nad osobami w podeszłym wieku. Coraz częściej zauważalne są problemy z zapewnieniem opieki osobom starszym, które

z biegiem lat mogą narastać. Do największych wyzwań z jakimi zmagają się osoby starsze z terenu Gminy Fajslawice można zaliczyć samotność, chorobę, inwalidztwo, problemy finansowe, poczucie nieprzydatności, uzależnienie od pomocy osób trzecich czy wykluczenie cyfrowe. Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego. Osoby starsze mają również trudności z dostępem do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych czy też brakiem transportu uwzględniającego indywidualne potrzeby osób starszych oraz niepełnosprawnych.

Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba to przesłanki do udzielania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach, uprawniające między innymi do zasiłku okresowego, zasiłku celowego, usług opiekuńczych czy zasiłku pielęgnacyjnego.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2025 r., struktura ludności Gminy Fajslawice przedstawiała się następująco:

Ludność w wieku przedprodukcyjnym – 638

Ludność w wieku produkcyjnym – 2667

Ludność w wieku poprodukcyjnym – 1089

Z analizy powyższych danych wynika, że problem starzejącego się społeczeństwa dotyczy również Gminy Fajslawice. W roku 2025 Gminę Fajslawice zamieszkiwało 4292 osób. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 31,65% ogółu mieszkańców, natomiast odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 13,96%. Niepokój budzi fakt niskiego poziomu ludności w wieku do 18 roku życia – ponad dwukrotnie niższy od osób w wieku po 60 roku życia. Wielu młodszych mieszkańców emigruje za pracą do większych miast lub za granicę, co prowadzi do depopulacji obszarów wiejskich. W efekcie, osoby starsze pozostają w domach rodzinnych, często bez wsparcia bliskich, co przyczynia się do poczucia ich osamotnienia i marginalizacji.

W celu poprawy jakości życia seniorów w Gminie Fajslawice podejmowane są następujące działania:

1. Kierowanie do domów opieki społecznej – osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Osoby z terenu Gminy Fajslawice potrzebujące tej formy wsparcia umieszczone są obecnie w domu pomocy społecznej w Surhowie w Krasnymstawie

(filia Stężycy Nadwieprzańska). W 2025 roku w domach pomocy społecznej przebywały 2 osoby z terenu Gminy Fajslawice. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Fajslawicach wynika jednak, iż z roku na rok koszty pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej stale rosną. Ponadto Ośrodek prowadzi aktywne działania w celu kierowania osób do Zakładów Opiekuńczo – Leczniczych, w których gminy nie partycypują w kosztach utrzymania pensjonariuszy. Należy jednak zaznaczyć, że czas oczekiwania na miejsce ww. placówce jest bardzo długi, wynosi od kilku miesięcy do ok. 2 lat.

2. Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego - głównym celem Programu jest wprowadzanie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym dla osób niepełnosprawnych. W roku 2025 w Programie uczestniczyło 43 osoby z niepełnosprawnością.
3. Ogólnopolska Karta Seniora - każdy senior, który ukończył 60 lat może zostać członkiem wspierającym Stowarzyszenie MANKO i otrzymać własną Ogólnopolską Kartę Seniora. Karta ta upoważnia do zniżek w wielu punktach w całej Polsce, w tym m. in. sanatoriach, uzdrowiskach, przychodniach, gabinetach rehabilitacji, instytucjach zdrowia i kultury.
4. Karta Dużej Rodziny (KDR), będąca częścią polskiego systemu wsparcia dla rodzin wielodzietnych, przysługuje również seniorom. Z programu mogą korzystać również starsi członkowie rodzin, którzy kiedykolwiek wychowali co najmniej troje dzieci, niezależnie od ich obecnego wieku. Karta jest dożywotnia dla rodziców, oferuje szereg zniżek w wieku punktach w całym kraju.
5. Praca socjalna - koncentruje się na wspieraniu samodzielności, aktywności i poprawie jakości życia seniorów w środowisku lokalnym. Pracownicy socjalni OPS w Fajslawicach diagnozują trudności, organizują usługi opiekuńcze, ułatwiają dostęp do opieki zdrowotnej oraz udzielają porad i informacji zależnych od indywidualnych potrzeb osób starszych. Wspierają seniorów w utrzymaniu więzi rodzinnych i integracji ze środowiskiem lokalnym, jak również pomagają w różnego rodzaju formalnościach (wypełniają lub pomagają wypełniać wnioski do różnych organów m. in. PZOON, WZOON, ZUS, KRUS. Świadczą także pomoc w pisaniu odwołań od decyzji wydanych przez ww. organy jeżeli nie są one zgodne z oczekiwaniami wnioskodawców oraz pomoc w pozyskiwaniu funduszy z PFRON dla osób starszych i niepełnosprawnych).

6. Wszyscy seniorzy z Gminy Fajslawice mogą skorzystać z możliwości aktywnego spędzania czasu wolnego w Gminnym Ośrodku Kultury w Fajslawicach, który oferuje m.in. warsztaty plastyczno-rękodzielnicze, zajęcia taneczne, zajęcia fitness, plenery malarskie, pokazy filmowe, konkursy, spotkania autorskie, prezentacje twórców ludowych, różnego rodzaju wyjazdy i wycieczki turystyczno-krajoznawcze oraz udział w gminnych wydarzeniach kulturalno-integracyjnych. Ponadto seniorzy mogą skorzystać z ogólnodostępnej siłowni na świeżym powietrzu. Mają również możliwość wypożyczenia książek, których czcionka jest dostosowana dla osób starszych oraz skorzystania z ogólnodostępnych komputerów, w tym z internetu w Gminnej Bibliotece Publicznej w Fajslawicach. Osoby starsze z terenu Gminy Fajslawice są również członkami Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych oraz zespołu muzycznego stanowiąc przy tym znaczący odsetek członków.

Porównując rok 2024 i rok 2025 można dostrzec widoczny wzrost zapotrzebowania wśród osób starszych z terenu Gminy Fajslawice na poszczególne rodzaje usług i świadczeń. Aby sprostać wyzwaniom jakie stawia przed Gminą Fajslawice perspektywa starzejącego się społeczeństwa należy dostosować system wsparcia do potrzeb osób wymagających pomocy.

5.3 OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych definiuje osoby niepełnosprawne jako osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych. Karta gwarantuje im prawo do równego traktowania, niezależnego życia i aktywnego udziału w życiu społecznym.

W statystyce publicznej pojęciem „osoby niepełnosprawne” określa się osoby, które posiadają odpowiednie orzeczenia wydane przez organ do tego uprawniony lub osoby, które takiego orzeczenia nie posiadają, lecz odczuwają ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku. W populacji osób niepełnosprawnych rozróżnia się dwie grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie - posiadające aktualne orzeczenie wydane przez uprawniony do tego organ,
- osoby niepełnosprawne biologicznie, tj. takie, które nie posiadają orzeczeni o niepełnosprawności, ale posiadają bądź odczuwają brak możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społeczno-zawodowym spowodowaną procesem chorobowym.

Zjawisko niepełnosprawności dotyka również Gminę Fajslawice. Pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Fajslawicach dostrzegają, iż problem ten stale się pogłębia. Coraz więcej osób starszych i długotrwale chorych decyduje się na pozyskanie orzeczenia o niepełnosprawności, co może być motywowane chęcią zdobycia uprawnień do świadczeń finansowych, mogących poprawić ich sytuację dochodową (m.in. do świadczenia uzupełniającego, świadczenia wspierającego, zasiłku pielęgnacyjnego) lub kwalifikacji do programów skierowanych do osób z niepełnosprawnością (m.in. Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością).

Do najważniejszych problemów, z którymi borykają się osoby niepełnosprawne można zaliczyć: problemy finansowe, zbyt wysokie koszty leczenia i leków, utrudniony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej, samotność, bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania i miejscach publicznych, brak transportu publicznego/problemy z dojazdem ze wsi do miasta, niska aktywność zawodowa i społeczna a nawet izolacja społeczna.

Szczególną grupą osób niepełnosprawnych są osoby starsze i samotne, które doświadczają marginalizacji w społeczeństwie. Wykluczenie społeczne ma wiele definicji, tłumaczone jest m.in. jako sytuacja, w której dana jednostka będąca członkiem społeczeństwa nie może normalnie uczestniczyć w działaniach obywateli tego społeczeństwa, przy czym ograniczenie to nie wynika z jej wewnętrznych przekonań, ale znajduje się poza kontrolą wykluczonej jednostki. Wykluczenie społeczne jest zjawiskiem wielowymiarowym i w praktyce oznacza niemożność uczestnictwa w życiu gospodarczym, politycznym jak i kulturowym, w wyniku braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych oraz deprywacji potrzeb.

Tabela Nr 10. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2023 – 2025.

Rok	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności
2023	29	78
2024	28	76
2025	30	73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS Fajslawice

Formy pomocy oferowane osobom z niepełnosprawnościami w Ośrodku Pomocy Społecznej w Fajslawicach to m.in. usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania,

pomoc finansowa przyznawana zgodnie z ustawą o pomocy społecznej w formie zasiłków, praca socjalna, przyznawanie świadczeń w ramach ustawy o świadczeniach rodzinnych (świadczenia pielęgnacyjne, zasiłki pielęgnacyjne, dodatki do świadczeń rodzinnych) czy też finansowanie pobytu mieszkańców w DPS.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach poszukuje rozwiązań mających na celu objęcie jak największej liczby osób niepełnosprawnych z terenu gminy wsparciem przy jednoczesnym odciążeniu budżetu gminy. W 2025 r. realizowano Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością ” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2025, którym objęto 30 osób niepełnosprawnych

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że na terenie Gminy Fajslawice osoby z niepełnosprawnością wymagają stałej pomocy i wsparcia w różnych zakresach. Każda osoba z niepełnosprawnością jest unikalna, a jej potrzeby i możliwości zależą od indywidualnych cech oraz rodzaju i stopnia niepełnosprawności. Ważne jest indywidualne podejście oraz dostosowanie wsparcia do konkretnych potrzeb.

5.4 OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje zdrowie psychiczne jako “stan dobrego samopoczucia, w którym każda jednostka realizuje swój potencjał, potrafi radzić sobie z normalnymi stresami życiowymi, może pracować produktywnie i owocnie oraz jest w stanie wnieść swój wkład do swojej społeczności.” Jest to dość szeroki opis, łączący zdrowie psychiczne z rozwojem osobistym i uczestnictwem w społeczeństwie. Jest on również szeroki w tym sensie, że pozwala na jednoczesne współistnienie zdrowia psychicznego i złego samopoczucia psychicznego.

Zgodnie z definicją zawartą w podręczniku deinstytucjonalizacji (w tym w lokalnych planach rozwoju usług społecznych), osoby w kryzysie zdrowia psychicznego można rozumieć jako osoby dorosłe, które doświadczają:

- zaburzeń psychicznych (m.in. osoby z depresją, zaburzeniami lękowymi, schizofrenią, chorobą dwubiegunową, zaburzeniem osobowości, zaburzeniami odżywiania),
- niepełnosprawności intelektualnej (w stopniu lekkim i średnim, wykluczając niepełnosprawność spowodowaną otępieniem, np. chorobą Alzheimera),
- uzależnień.

Kryzys zdrowia psychicznego może być spowodowany różnymi czynnikami, takimi jak stres, traumy, utrata bliskiej osoby, problemy w relacjach czy trudności finansowe. Liczba osób doświadczających kryzysu oraz cierpiących na zaburzenia psychiczne stale wzrasta. Wzrost ten

zauważalny jest zarówno wśród dzieci i młodzieży, jak również wśród pozostałych grup wiekowych. Wśród czynników zewnętrznych pogarszających kondycję psychiczną mieszkańców gminy wskazać należy w szczególności:

- pandemię COVID-19 i jej konsekwencje (m.in. obawę o utratę pracy, długotrwałe odizolowanie dzieci i młodzieży od grupy rówieśniczej),
- sytuację związaną z wojną na Ukrainie oraz kryzys gospodarczy i rosnącą inflację, wpływające na niepokoje społeczne,
- trwałe problemy społeczne takie jak: długotrwałe bezrobocie, przemoc domową, starzejące się społeczeństwo, długotrwałe choroby pociągające za sobą konieczność sprawowania opieki nad osobami zależnymi.

Zarówno zaburzenia psychiczne jak i kryzys psychiczny mocno wpływają na jakość życia osoby nimi dotkniętej oraz osób jej najbliższych, gdyż powodują zmiany nastroju i trudności w relacjach. Mogą uniemożliwiać dbanie o własną kondycję oraz efektywne funkcjonowanie w społeczeństwie. Będąc swoistym stanem zachwiania równowagi psychicznej, emocjonalnej i fizjologicznej, w skrajnym przypadku mogą doprowadzić do autoagresji, w tym do samobójstw.

Szczególnie niepokojąca jest rosnąca skala występowania zaburzeń psychicznych wśród młodzieży, a także zwiększenie liczby podejmowanych przez dzieci i młodzież prób samobójczych w skali kraju. Należy również zwrócić uwagę na problematykę uzależnień, które utrudniają prawidłowe funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Silna i nabyta potrzeba zażywania substancji psychoaktywnych bądź wykonywania określonych czynności, takich jak np. korzystanie z internetu, oglądanie telewizji, kompulsywne gromadzenie przedmiotów czy uprawianie hazardu, prowadzi do wykluczenia społecznego, przestępczości oraz problemów i dysfunkcji w rodzinie, utraty zdrowia bądź życia. Jednocześnie uzależnienia prowadzą do wzrostu zachowań ryzykownych i agresji.

Wśród głównych trudności w zakresie codziennego funkcjonowania osób z zaburzeniami psychicznymi oraz osób w kryzysie zdrowia psychicznego wskazać należy m.in. trudności z dotarciem do miejsca świadczenia pomocy specjalistycznej; zbyt długi czas oczekiwania na wizytę u specjalisty (psycholog, psychiatra, psychoterapeuta); poczucie skrępowania, wstydu (trudności w pokonywaniu tzw. "tematu tabu"); brak poczucia anonimowości u osób wyrażających chęć skorzystania ze specjalistycznej pomocy; niski odsetek lekarzy w odniesieniu do osób potrzebujących wsparcia czy też negatywne postrzeganie osób z zaburzeniami oraz osób w kryzysie psychicznym w najbliższym środowisku.

Nasilenie problemów w zakresie zdrowia psychicznego generuje potrzebę wdrożenia nowych form specjalistycznego wsparcia, dostosowanych do indywidualnych potrzeb poszczególnych osób, aby ograniczyć liczbę hospitalizacji i umieszczania osób potrzebujących wsparcia w instytucjach całodobowych.

Mieszkańcy Gminy Fajslawice mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy w postaci porad psychologa, terapeuty uzależnienia i współuzależnienia w Gminnym Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym dla Osób Uzależnionych i Ofiar Przemocy w Fajslawicach. Pomoc i wsparcie udzielane jest również w placówkach z poza terenu gminy m.in. w Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Krasnymstawie, w Centrum Zdrowia Psychicznego w Krasnymstawie, jak również w Centrum Psychologii i Psychoterapii dla dzieci i młodzieży Euro-Medica w Krasnymstawie. Ponadto dzieci i młodzież uczęszczające do Szkoły Podstawowej w Fajslawicach objęte są pomocą pedagoga i psychologa. W roku szkolnym 2024/2025 z ww. pomocy skorzystało 30 uczniów w ramach różnego rodzaju zajęć.

5.5 OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI

Kryzys bezdomności to złożony problem społeczny, który dotyka wiele osób w różnych sytuacjach życiowych. Do niedawna zjawisko bezdomności było charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Obecnie osoby bezdomne można spotkać w każdym mieście a nawet w gminach wiejskich. Osoby w kryzysie bezdomności mogą być zróżnicowane pod względem wieku, płci, pochodzenia etnicznego i przyczyn, które doprowadziły je do tej sytuacji.

Złożoność przyczyn bezdomności wynika z tego, że niejednokrotnie są one ze sobą powiązane, częstokroć trudno jest określić pierwotną przyczynę problemu. Wiele osób staje się bowiem bezdomnymi w wyniku splotu niekorzystnych zdarzeń, które występują po sobie i wzajemnie się przenikają. Bezdomność może mieć wiele przyczyn, w tym:

- problemy finansowe, takie jak utrata pracy, wysokie koszty życia lub długi,
- problemy zdrowotne, zarówno fizyczne, jak i psychiczne,
- rozpad więzi formalnych lub nieformalnych,
- niskie wsparcie społeczne,
- odrzucenie lub brak opieki ze strony rodziny,
- uzależnienie.

Analizując sytuację mieszkaniową osób w Gminie Fajslawice należy stwierdzić , że na terenie Gminy Fajslawice nie występuje zjawisko bezdomności .

1. REKOMENDACJE

Poniżej przedstawiono rekomendacje dotyczące celów i kierunków podejmowanych działań w poszczególnych obszarach interwencji, tj. rodziny i dzieci, osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami oraz osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego.

Dzieci i rodziny

- 1) realizacja programów profilaktycznych, mających na celu ograniczenie problemów społecznych w lokalnej społeczności, w tym programów w obszarze uzależnień, przemocy domowej, bezpieczeństwa oraz programów profilaktyki zdrowotnej;
- 2) zwiększanie dostępności i jakości poradnictwa specjalistycznego dla rodzin oraz dzieci i młodzieży;
- 3) realizacja działań służących wzmocnieniu kompetencji opiekunów – wychowawczych rodziców i opiekunów prawnych dzieci;

Osoby starsze

- 1) zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób starszych;
- 2) zabezpieczenie podstawowych potrzeb osób starszych wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu;
- 3) konieczność rozwoju usług społecznych skierowanych do osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na choroby i wiek, w szczególności podeszły;
- 4) zapewnianie usług opiekuńczych i asystenckich dla osób starszych, w zależności od potrzeb;
- 5) działania ukierunkowane na aktywizację osób starszych, aby w indywidualnie dopasowanym stopniu, mieli możliwość udziału w życiu społeczności lokalnej oraz rozwijania swoich zainteresowań, dostępu do dóbr kultury, edukacji i innych sfer aktywności, w tym poprzez tworzenie i rozwijanie dziennych form pobytu osób starszych;

Osoby z niepełnosprawnościami

- 1) konieczność rozwoju usług społecznych skierowanych do osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu ze względu na niepełnosprawność;
- 2) zapewnianie usług opiekuńczych i asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami, w zależności od potrzeb;
- 3) działania ukierunkowane na aktywizację zawodową osób z niepełnosprawnościami;

Osoby z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie zdrowia psychicznego

- 1) zapewnianie dostępu do usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie psychicznym, w tym w miejscu zamieszkania;
- 2) wspieranie rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez usługi służące zwiększaniu ich kompetencji i wiedzy, a także organizację środowiskowych form wsparcia;
- 3) realizacja programów profilaktycznych w obszarze uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych, a także w zakresie zachowań ryzykownych, agresji oraz cyberprzemocy;
- 4) realizacja usług w zakresie aktywizacji społeczno – zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi.

2. CELE I OBSZARY INTERWENCJI

Cele Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026 – 2030 w Gminie Fajslawice są następujące:

- 1) Zabezpieczenie potrzeb rozwojowych dzieci w rodzinach, zwłaszcza dotkniętych kryzysem lub wymagających wsparcia w opiece i wychowaniu dzieci.
- 2) Zabezpieczenie potrzeb osób starszych.
- 3) Zabezpieczenie potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
- 4) Zwiększenie usług wspierających osoby i rodziny przeżywające kryzys psychiczny.
- 5) Zabezpieczenie potrzeb osób w kryzysie bezdomności.

Obszary interwencji zostały określone z uwzględnieniem uwarunkowań strategicznych i programowych w zakresie deinstytucjonalizacji. Są to:

- a) Dzieci i rodziny.
- b) Osoby starsze.
- c) Osoby z niepełnosprawnościami.
- d) Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego.
- e) Osoby w kryzysie bezdomności

W ramach każdego obszaru interwencji określono cel główny, cele szczegółowe, kierunki działań, odbiorców, realizatorów oraz możliwe źródła finansowania.

7.1 Dzieci i rodziny

Cel główny	Cele szczegółowe	Kierunki działań
Zabezpieczenie potrzeb rozwojowych dzieci w rodzinach, zwłaszcza dotkniętych kryzysem lub wymagających wsparcia w opiece i wychowaniu dzieci.	1) Zwiększenie kompetencji rodziców i opiekunów w zakresie opieki i wychowania dzieci. 2) Stworzenie dzieciom i młodzieży warunków do wszechstronnego rozwoju. 3) Zapewnienie wsparcia rodzinom doświadczającym trudności.	1) Wsparcie rodzin z dziećmi, w szczególności przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, np. poprzez pracę socjalną, asystenturę rodzinną, działania edukacyjne, poradnictwo specjalistyczne, mediacje. 2) Zapewnianie usług specjalistycznych osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz kryzysu, np. poprzez poradnictwo specjalistyczne i interwencję kryzysową. 3) Działania edukacyjne, profilaktyczne i interwencyjne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej. 4) Zwiększanie dostępności i jakości poradnictwa specjalistycznego dla rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. 5) Działania dla dzieci i młodzieży wymagających wsparcia, np. poprzez szerszy dostęp do placówek wsparcia dziennego, takich jak np. świetlice. 6) Rozwój usług na rzecz osób i rodzin w zakresie rozwoju ich zainteresowań, aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej, edukacyjnej, a także organizacji czasu wolnego. 7) Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji kadr na potrzeby świadczenia usług w społeczności lokalnej na rzecz rodziny, w tym

		poprzez udział w szkoleniach i superwizji.
Odbiorcy: 1) osoby i rodziny potrzebujące wsparcia, w tym: • dzieci i młodzież wymagająca wsparcia, • rodziny z dziećmi, w tym doświadczające trudności opiekuńczo – wychowawczych, • osoby potrzebujące interwencji kryzysowej, • osoby doświadczone przemocą lub pokrzywdzone przestępstwem, • osoby zagrożone uzależnieniami, 2) otoczenie rodzin 3) kadra i personel świadczący usługi społeczne.		
Realizatorzy: 1) podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej, wsparcia dziecka, ucznia i rodziny, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych lub rynku pracy, 2) instytucje kultury.		
Główne źródła finansowania: 1) środki z budżetu gminy, 2) środki publiczne krajowe, 3) Fundusze Europejskie.		

7.2 Osoby starsze

Cel główny	Cele szczegółowe	Kierunki działań
Zabezpieczenie potrzeb osób starszych	1) Zwiększenie dostępu do różnych form opieki i wsparcia dla osób starszych wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. 2) Poprawa jakości życia osób starszych. 3) Rozwój oferty aktywizacji osób starszych.	1) Wsparcie osób starszych poprzez zwiększenie dostępu do usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych, poradnictwa specjalistycznego, usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, usług sąsiedzkich. 2) Rozwój usług społecznych na rzecz rodzin i osób sprawujących funkcję opiekuna faktycznego osoby starszej, takich jak np. szkolenia dla opiekunów nieformalnych, poradnictwo specjalistyczne, w tym psychologiczne, prawne i rodzinne, a także wsparcie informacyjne.

		3) Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji personelu w zakresie świadczenia usług w środowisku, poprzez m.in. udział w szkoleniach.
Odbiorcy: 1) osoby starsze, w tym chore, niepełnosprawne, 2) otoczenie osób starszych wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, tj. opiekunowie oraz rodziny, 3) kadra i personel świadczący usługi społeczne.		
Realizatorzy: 1) podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej, wsparcia rodziny, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych lub rynku pracy, 2) instytucje kultury.		
Główne źródła finansowania: 1) środki z budżetu gminy, 2) środki publiczne krajowe, 3) Fundusze Europejskie.		

7.3 Osoby z niepełnosprawnościami

Cel główny	Cele szczegółowe	Kierunki działań
Zabezpieczenie potrzeb osób z niepełnosprawnościami.	1) Zwiększenie dostępu do różnych form opieki i wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. 2) Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami. 3) Rozwój oferty aktywizacji osób z niepełnosprawnościami.	1) Wsparcie osób z niepełnosprawnościami potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, poprzez usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne, usługi sąsiedzkie, asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością, 2) Rozwój usług społecznych na rzecz rodzin i osób sprawujących funkcję opiekuna osoby z niepełnosprawnościami, takich jak szkolenia dla opiekunów nieformalnych, poradnictwo specjalistyczne, wsparcie informacyjne i edukacyjne. 3) Aktywizacja zawodowa i społeczna osób z niepełnosprawnościami.

		4) Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji personelu w zakresie świadczenia usług w środowisku, poprzez m.in. udział w szkoleniach.
Odbiorcy: 1) osoby z niepełnosprawnościami, 2) otoczenie osób z niepełnosprawnościami, tj. opiekunowie oraz rodziny, 3) kadra i personel świadczący usługi społeczne.		
Realizatorzy: 1) podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej, wsparcia rodziny, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych lub rynku pracy, 2) instytucje kultury.		
Główne źródła finansowania: 1) środki z budżetu gminy, 2) środki publiczne krajowe, 3) Fundusz Solidarnościowy, 4) Fundusze Europejskie.		

7.4 Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego

Cel główny	Cele szczegółowe	Kierunki działań
Zwiększenie usług wspierających osoby i rodziny przeżywające kryzys psychiczny.	1) Zwiększenie dostępu do różnych form opieki i wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego. 2) Poprawa jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego.	1) Działania w zakresie profilaktyki uzależnień, w tym przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym, od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz działania na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień w środowisku lokalnym. 2) Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji personelu niezbędnego do realizacji usług społecznych na rzecz osób w kryzysie zdrowia psychicznego w środowisku lokalnym.
Odbiorcy: 1) osoby z zaburzeniami psychicznymi, 2) osoby w kryzysie psychicznym, 3) otoczenie osób z zaburzeniami psychicznymi i w kryzysie psychicznym np. opiekunowie faktyczni, 4) kadra i personel świadczący usługi społeczne.		
Realizatorzy:		

1) podmioty działające w sferze pomocy i integracji społecznej, wsparcia rodziny, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych lub rynku pracy.

Główne źródła finansowania:

- 1) środki z budżetu gminy,
- 2) środki publiczne krajowe,
- 3) Fundusze Europejskie.

3. PODSUMOWANIE I MONITORING

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych oraz Deinstytucjonalizacji na lata 2026–2030 w Gminie Fajslawice wyznacza kierunek odchodzenia od tradycyjnych form świadczenia usług społecznych na rzecz rozwiązań bardziej elastycznych i dopasowanych do indywidualnych potrzeb mieszkańców. Zakłada on wdrażanie inicjatyw opartych na personalizacji, które pozwolą skuteczniej odpowiadać na oczekiwania lokalnej społeczności. Wnioski płynące z diagnozy potrzeb i potencjału wskazują, że gmina aktywnie działa na rzecz swoich mieszkańców. Określone w planie obszary, cele oraz działania wyznaczają fundament w kierunku rozwoju gminy, natomiast działania stanowią zakres inicjatyw, których podjęcie umożliwi realizację niniejszego planu. Realizacja oraz nadzór nad postępami będą możliwe dzięki jasno określonym wskaźnikom monitoringu. Systematyczna ocena wdrażania planu umożliwi jego bieżące dostosowywanie do zmieniających się uwarunkowań społecznych.

Monitoring wskaźników określonych dla każdego z obszarów interwencji będzie prowadzony przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Fajslawicach. Sprawozdanie z realizacji Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026 – 2030 w Gminie Fajslawice będzie sporządzane corocznie i przedkładane Wójtowi Gminy Fajslawice w terminie do dnia 31 marca danego roku.

WSKAŹNIKI MONITORINGU

Lp.	Nazwa wskaźnika
Rodziny z dziećmi	
1.	Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną.
2.	Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych asystenturą rodzinną.
3.	Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym.
4.	Liczba zorganizowanych działań na rzecz osób i rodzin w celu rozwoju ich aktywności.

Osoby starsze	
1.	Liczba osób objętych usługami teleopieki.
2.	Liczba osób objętych usługami asystenta osoby z niepełnosprawnością.
3.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych aktywizacją zawodową.
Osoby z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego	
1.	Liczba osób z zaburzeniami psychicznymi oraz w kryzysie zdrowia psychicznego, które korzystały z usług m.in. z poradnictwa specjalistycznego.
2.	Liczba osób uczestniczących w formach aktywizacji społeczno – zawodowej dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.